

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกลายมาเป็นปัญหาลำคัญที่ต้องอาศัยความร่วมมือกันของนานาประเทศทั่วโลก ดังจะเห็นได้จากการจัดประชุมสิ่งแวดล้อมของสหประชาชาติถึงสามครั้ง เพื่อเรียกร้องให้ประชาคมโลกตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว พร้อมทั้งได้นำเสนอหลักการและแนวคิดในการจัดการสิ่งแวดล้อมร่วมกันของประชาคมโลก เช่น

หลักพัฒนาอย่างยั่งยืน มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ การสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศ การสร้างความมั่นคง สวัสดิการและสุขภาพที่ดีของประชาชน ต้องดำเนินไปพร้อมๆ กับการคุ้มครองและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อประโยชน์ที่จะได้รับแก่คนในทุกรุ่น

หลักการป้องกันล่วงหน้า มีวัตถุประสงค์เพื่อนำวิธีการหรือเทคโนโลยีที่ดีที่สุด ณ ขณะนั้นมาใช้ในการปฏิบัติหรือดำเนินการ และการกล่าวอ้างถึงความชัดเจนของข้อมูลทางวิทยาศาสตร์หรือไม่มีข้อมูลอื่นใดสนับสนุนถึงอันตรายหรือความเสียหายอาจที่จะเกิดต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม เพื่อหลีกเลี่ยงที่จะใช้วิธีการหรือเทคโนโลยีที่ดีที่สุด และเกี่ยวข้องกับหลักการกระทำเพื่อป้องกัน ซึ่งหมายถึงหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการหรือกระทำการใดๆ เพื่อป้องกันความเสียหายต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

หลักการจัดการความเสี่ยงสิ่งแวดล้อม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโดยหลักวิชาการอย่างรอบคอบถึงโอกาสหรือความน่าจะเป็นของความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมและมนุษย์แล้วเลือกใช้วิธีการที่ดีที่สุดของการจัดการกับความเสี่ยงสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ดำเนินการลดหรือหลีกเลี่ยงการเกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมและอาจมีผลกระทบต่อมนุษย์

หลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ เพื่อให้ผู้กระทำให้เกิดความเสียหายสิ่งแวดล้อมเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่ายในการกระทำการป้องกัน การแก้ไขหรือฟื้นฟูความเสียหาย รวมถึงค่าชดเชยหรือค่าชดเชยความเสียหายของร่างกายและทรัพย์สิน

หลักความรับผิดชอบและชดใช้เยียวยาความเสียหาย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้พัฒนากฎหมาย ความรับผิดชอบสิ่งแวดล้อมของประเทศให้เป็นไปตามผู้ก่อมลพิษจ่ายค่าเสียหายและชดใช้ความเสียหายแก่ผู้ได้รับความเสียหาย ทั้งนี้รวมถึงค่าใช้จ่ายการแก้ไขความเสียหายนั้นด้วย

หลักการและแนวคิดในการจัดการสิ่งแวดล้อมดังกล่าวนี้ เป็นแนวทางให้นานาประเทศ รวมทั้งประเทศไทยนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายจัดการสิ่งแวดล้อมและพัฒนากฎหมายเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกันอันจะเป็นผลดีต่อการคุ้มครอง ป้องกันและแก้ไขปัญหาสีเขียวสิ่งแวดล้อม

การบังคับใช้กฎหมายเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นเครื่องมือที่สำคัญของรัฐเพื่อใช้ในการคุ้มครอง ป้องกันและแก้ไขปัญหาสีเขียวสิ่งแวดล้อม สำหรับการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของไทย ประกอบด้วย กฎหมายสิ่งแวดล้อม ได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาสีเขียวสิ่งแวดล้อม เฉพาะกรณี เช่น พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 เป็นต้น โดยการบังคับใช้กฎหมายจะใช้มาตรการสั่งการและควบคุมให้ปฏิบัติตามกฎหมายเป็นมาตรการหลัก รวมทั้งใช้มาตรการทางแพ่งเพื่อความรับผิดชอบและชดใช้เยียวยาความเสียหาย และมีมาตรการส่งเสริมอื่นๆเพื่อให้ปฏิบัติตามกฎหมาย

มาตรการสั่งการและควบคุม ประกอบด้วย มาตรการทางปกครองเป็นมาตรการหลัก เพื่อให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานของรัฐในการจัดการสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การออกคำสั่งเพื่อใช้เป็น การทั่วไปหรือกฎหมายลำดับรอง การออกคำสั่งทางปกครองเฉพาะราย การใช้อำนาจในการปฏิบัติงานเพื่อบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย และการลงโทษทางปกครอง

มาตรการทางอาญาซึ่งถือเป็นมาตรการที่สำคัญและมีใช้ในกฎหมายเพื่อทำให้เกิดสภาพบังคับให้ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยมาตรการทางอาญา ได้แก่ การกำหนดโทษจำคุกโดยมีระยะเวลา และโทษปรับอย่างสูง เพื่อประสงค์ให้เกิดการยับยั้งการกระทำผิดหรือมิให้มีการฝ่าฝืนกฎหมาย

มาตรการทางแพ่งเป็นมาตรการที่นำมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ให้ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย เพื่อให้ผู้เสียหายและผู้ได้รับความเสียหายต่อร่างกายหรือทรัพย์สินจากการกระทำของผู้กระทำผิดกฎหมายเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมได้รับการชดใช้ค่าเสียหายหรือค่าชดเชยได้ง่ายขึ้นโดยการกำหนดให้ความรับผิดชอบทางแพ่งเป็นความรับผิดชอบเคร่งครัด

อย่างไรก็ตาม การบังคับใช้กฎหมายเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยการใช้อนุสัญญา สั่งการและควบคุม และมาตรการทางแพ่งยังไม่สามารถทำให้เกิดการปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างเคร่งครัด ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาข้อจำกัดบางประการ สรุปได้ดังต่อไปนี้

หลักความรับผิดชอบและชดใช้เยียวยาความเสียหาย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นานากฎหมาย ความรับผิดชอบสิ่งแวดล้อมของประเทศให้เป็นไปตามผู้ก่อมลพิษจ่ายค่าเสียหายและชดใช้ความเสียหายแก่ผู้ได้รับความเสียหาย ทั้งนี้รวมถึงค่าใช้จ่ายการแก้ไขความเสียหายนั้นด้วย

หลักการและแนวคิดในการจัดการสิ่งแวดล้อมดังกล่าวนี้ เป็นแนวทางให้นานาประเทศ รวมทั้งประเทศไทยนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายจัดการสิ่งแวดล้อมและพัฒนากฎหมายเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกันอันจะเป็นผลดีต่อการคุ้มครอง ป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม

การบังคับใช้กฎหมายเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นเครื่องมือที่สำคัญของรัฐเพื่อใช้ในการคุ้มครอง ป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม สำหรับการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของไทย ประกอบด้วย กฎหมายสิ่งแวดล้อม ได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม เฉพาะกรณี เช่น พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 เป็นต้น โดยการบังคับใช้กฎหมายจะ ใช้มาตรการสั่งการและควบคุมให้ปฏิบัติตามกฎหมายเป็นมาตรการหลัก รวมทั้งใช้มาตรการทางแพ่งเพื่อความรับผิดชอบและชดใช้เยียวยาความเสียหาย และมีมาตรการส่งเสริมอื่นๆเพื่อให้ปฏิบัติตามกฎหมาย

มาตรการสั่งการและควบคุม ประกอบด้วย มาตรการทางปกครองเป็นมาตรการหลัก เพื่อให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานของรัฐในการจัดการสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การออกคำสั่งเพื่อใช้ในการทั่วไปหรือกฎหมายลำดับรอง การออกคำสั่งทางปกครองเฉพาะราย การใช้อำนาจในการปฏิบัติงานเพื่อบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย และการลงโทษทางปกครอง

มาตรการทางอาญาซึ่งถือเป็นมาตรการที่สำคัญและมีใช้ในกฎหมายเพื่อทำให้เกิดสภาพบังคับให้ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยมาตรการทางอาญา ได้แก่ การกำหนดโทษจำคุกโดยมีระยะเวลา และโทษปรับอย่างสูง เพื่อประสงค์ให้เกิดการยับยั้งการกระทำผิดหรือมิให้มีการฝ่าฝืนกฎหมาย

มาตรการทางแพ่งเป็นมาตรการที่นำมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ให้ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย เพื่อให้ผู้เสียหายและผู้ได้รับความเสียหายต่อร่างกายหรือทรัพย์สินจากการกระทำของผู้กระทำผิดกฎหมายเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมได้รับการชดใช้ค่าเสียหายหรือค่าชดเชยได้ง่ายขึ้นโดยการกำหนดให้ความรับผิดชอบทางแพ่งเป็นความรับผิดชอบเคร่งครัด

อย่างไรก็ตาม การบังคับใช้กฎหมายเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยการใช้นโยบายสั่งการและควบคุม และมาตรการทางแพ่งยังไม่สามารถทำให้เกิดการปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างเคร่งครัด ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาข้อจำกัดบางประการ สรุปได้ดังต่อไปนี้

ปัญหาในการใช้มาตรการทางปกครอง โดยลักษณะกฎหมายเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสหวิทยาการต้องอาศัยความรู้และความชำนาญของเจ้าพนักงานของรัฐและความพร้อมของเจ้าพนักงานของรัฐในการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างใกล้ชิดทำให้รัฐมีค่าใช้จ่ายสูงเพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานของรัฐ

ปัญหาการบังคับใช้มาตรการอาญา รัฐมักเลือกใช้การเปรียบเทียบปรับอย่างสูงมากกว่าการกำหนดโทษจำคุก เช่นเดียวกับมาตรการทางปกครอง ดังนั้นจึงต้องอาศัยการติดตามตรวจสอบเพื่อควบคุมการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเข้มงวดจากเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีจำนวนน้อยทำให้มีการละเลยที่จะติดตามตรวจสอบเพื่อป้องกัน ต่อเมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นจึงจะเข้าตรวจสอบซึ่งไม่ใช่แผนการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี และ

ปัญหาการบังคับใช้มาตรการทางแพ่ง จะมีการกำหนดให้หลักความรับผิดชอบเคร่งครัด แต่ปัญหาของมาตรการทางแพ่ง คือ ผู้ได้รับความเสียหายมีหน้าที่ต้องพิสูจน์ว่าความเสียหายเกิดขึ้นจากการกระทำของผู้ก่อมลพิษ ซึ่งเป็นภาระที่ยากสำหรับผู้เสียหายที่จะสืบหาข้อมูลซึ่งส่วนใหญ่ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้รู้ทั้งหมด อีกทั้งยังต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญในการพิสูจน์ให้เห็นถึงความเสียหาย นอกจากนี้ การคิดคำนวณค่าเสียหายซึ่งยังคงใช้หลักการพิสูจน์ความเสียหายตามหลักพื้นฐานทางละเมิดในการกำหนดค่าเสียหายตามจริงตามที่พิสูจน์ได้หรือคาดว่าจะได้รับความเสียหาย ทำให้ไม่สอดคล้องกับลักษณะของกฎหมายสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นสหวิทยาการที่ประกอบด้วย วิทยาศาสตร์และใช้ผู้เชี่ยวชาญในการพิสูจน์ความเสียหาย หมายความว่า อาจมีความเสียหายในอนาคตที่อาจปรากฏหรือยังไม่ปรากฏ ทำให้ความรับผิดชอบทางแพ่งไม่ครอบคลุมถึงและผู้เขียนเห็นว่า การใช้กระบวนการทางศาลไม่อาจเป็นหลักประกันที่ชัดเจนได้ว่า จะได้รับการชดเชยค่าเสียหายจากผู้ก่อมลพิษ เป็นต้น

แนวทางในแก้ไขปัญหาดังกล่าวในปัจจุบัน คือ การใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์เป็นมาตรการเสริมเพื่อให้การจัดการสิ่งแวดล้อมโดยกฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์เพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมมีที่มาจากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับระบบเศรษฐกิจว่า มีความเกี่ยวข้องกันอย่างมีนัยสำคัญ การเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมจึงมีสาเหตุสำคัญมาจากระบบเศรษฐกิจ กล่าวคือ ระบบสิ่งแวดล้อมเป็นเสมือนต้นทุนในการผลิตของระบบเศรษฐกิจและระบบสิ่งแวดล้อมยังเป็นที่รองรับของเสียที่เกิดจากกระบวนการผลิตจากระบบเศรษฐกิจ ดังนั้น จึงได้นำเสนอเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อใช้เป็นมาตรการเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยมาตรการดังกล่าวจะควบคุมระบบเศรษฐกิจให้ดำเนินการโดยคำนึงถึงระบบสิ่งแวดล้อมว่าเป็นต้นทุนที่มีมูลค่าและค่าใช้จ่ายเพื่อให้ระบบ

เศรษฐกิจนำมูลค่าสิ่งแวดล้อมเข้าไปรวมเป็นต้นทุนในการผลิตตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย ซึ่งจะทำให้การใช้ระบบสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพมากขึ้นทั้งในด้านการใช้ประโยชน์และเพื่อการรักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ต้นทาง

มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ ประกอบด้วย ก)การจัดเก็บเงินและภาษี ข)การอุดหนุนและภาษีสัมปทาน ค)แรงจูงใจโดยการบังคับทางการเงิน ง)ระบบเงินมัดจำและการจ่ายคืนเงินมัดจำ จ) ระบบการเป็นเจ้าของและการสร้างตลาด

อย่างไรก็ตาม การใช้มาตรการเศรษฐศาสตร์ในกฎหมายเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของไทยในปัจจุบัน เช่น การใช้มาตรการภาษีเป็นมาตรการส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายและเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้ผลิตให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และผู้บริโภคเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การใช้การอุดหนุนทางการเงิน ซึ่งเป็นเพียงบางส่วนของมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ที่มีอยู่ในประเทศที่พัฒนาแล้ว อีกทั้งยังสามารถพัฒนาการนำมาตรการทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ต่อไปได้อีก

ผู้เขียนมีความเห็นว่า การบังคับใช้กฎหมายเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของไทยควรมีการนำมาตรการเศรษฐศาสตร์มาใช้เพื่อเสริมให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดยศึกษาจากการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมของสหภาพยุโรปซึ่งมีการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขโดยการส่งเสริมการใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ร่วมกับการใช้มาตรการสั่งการและควบคุม และมาตรการทางแพ่ง ทำให้บังคับใช้กฎหมายเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังตัวอย่างของการใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมของสหภาพยุโรป เช่น

การใช้ระบบวงจรชีวิตสินค้า หรือระบบมัดจำ-คืนเงิน กับการจัดการและกำจัดของเสียจากผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ มีวัตถุประสงค์เพื่อลดปริมาณขยะของเสียอันตรายซึ่งเป็นมลพิษ โดยการกำหนดให้ผู้ผลิตต้องมีหน้าที่รับคืนซากผลิตภัณฑ์ที่หมดอายุแล้วเพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกวิธี ข้อดี คือ ทำให้ผู้ผลิตต้องพัฒนากระบวนการผลิตเพื่อให้สามารถนำกลับใช้ใหม่ได้ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการกำจัดซากผลิตภัณฑ์เหล่านั้น

การใช้มาตรการภาษีกับผลิตภัณฑ์พลังงานหรือไฟฟ้า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ประกอบการมีการใช้พลังงานสะอาดและมีการพัฒนาการใช้พลังงานสะอาดซึ่งมีข้อดี คือ ลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เข้าสู่สิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดภาวะโลกร้อน

การใช้ระบบใบอนุญาตระบายมลพิษ มีวัตถุประสงค์เพื่อลดการปล่อยระบายก๊าซเรือนกระจกเข้าสู่สิ่งแวดล้อม โดยมีแรงจูงใจเป็นผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการขายใบอนุญาต

ปล่อยระบายมลพิษ ข้อดี คือ สร้างแรงจูงใจให้ผู้ผลิตพยายามลดมลพิษในการปล่อยระบายให้ต่ำกว่าปริมาณที่ได้รับอนุญาตเพื่อขายใบอนุญาต

ความรับผิดชอบทางสิ่งแวดล้อม มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย โดยกำหนดให้ผู้ประกอบการซึ่งมีความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมต้องมีหลักประกันทางการเงิน เพื่อจูงใจให้ผู้ประกอบการมีมาตรการการป้องกันและมาตรการแก้ไขฟื้นฟูความเสียหาย ข้อดี คือ รัฐมีหลักประกันว่าผู้ก่อมลพิษจะเป็นผู้จ่ายค่าใช้จ่ายในมาตรการการป้องกันและแก้ไขฟื้นฟูความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม และสร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการต้องระมัดระวังในการประกอบกิจการ

6.2 ข้อเสนอแนะ

ผู้เขียนเห็นว่า การมีมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ในกฎหมายเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมจะช่วยให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพ และจะทำให้ได้รับความร่วมมือกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษจากเจ้าของหรือผู้ประกอบการซึ่งแหล่งกำเนิดมลพิษ จึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. แก้ไขเพิ่มพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เพื่อนำมาตรการทางเศรษฐศาสตร์มาใช้เสริมการบังคับใช้กฎหมาย ผู้เขียนเห็นว่า มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ที่ควรนำมาใช้ ได้แก่

1). การใช้ระบบใบอนุญาตปล่อยระบายมลพิษที่สามารถซื้อ-ขายได้ เพื่อเสริมการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ใช้มาตรการสั่งการและควบคุมในการกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมและมาตรฐานควบคุมมลพิษ การใช้ระบบใบอนุญาตนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ประกอบการลดปริมาณการมลพิษออกสู่สิ่งแวดล้อมโดยการสร้างแรงจูงใจจากผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการขายใบอนุญาต และอยู่ในระดับมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่กำหนดได้ การกำหนดใช้ระบบใบอนุญาตปล่อยระบายมลพิษ ประกอบด้วย

ก. กำหนดประเภทของมลพิษที่ต้องการควบคุม

ข. กำหนดแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทที่ต้องการควบคุมการปล่อยระบายมลพิษและมีสิทธิตามใบอนุญาตให้การปล่อยระบายมลพิษในปริมาณที่กำหนดออกสู่สิ่งแวดล้อม

ค. กำหนดบริเวณใดบริเวณหนึ่งที่ต้องการควบคุม

ง. กำหนดปริมาณมลพิษรวมให้สอดคล้องกับการกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ผู้เขียนเห็นว่า การใช้ระบบใบอนุญาตปล่อยระบายมลพิษก๊าซเรือนกระจกในข้อกำหนดของสหภาพยุโรป เป็นตัวอย่างที่ดีในการนำมาริเริ่มใช้ระบบใบอนุญาตปล่อยระบายมลพิษของไทย ทั้งนี้เพราะ สามารถนำวิธีการกำหนดประเภทก๊าซเรือนกระจกที่ต้องการควบคุม และประเภทของสถานประกอบการที่ต้องการควบคุมมาพิจารณาปรับใช้กับประเทศไทยได้ โดยการศึกษาเพิ่มเติมเฉพาะปริมาณมลพิษที่เหมาะสมและต้องการควบคุม นอกจากนี้ ยังสามารถเชื่อมโยงกับการใช้มาตรการภาษีผลิตภัณฑ์พลังงานเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ใช้พลังงานสะอาดได้อีกด้วย

2). การใช้มาตรการภาษีผลิตภัณฑ์พลังงาน โดยการลดหย่อนภาษีหรือยกเว้นภาษีให้แก่สถานประกอบการที่ใช้พลังงานสะอาด เช่น ใช้พลังงานไฟฟ้าจากไอน้ำ หรือโซลาร์เซลล์ สามารถสร้างแรงจูงใจให้สถานประกอบการหันมาใช้พลังงานสะอาดและมีการพัฒนาการใช้พลังงานสะอาด และยังเป็นเสริมการบังคับใช้พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีหลักการและเหตุผลในการควบคุมการใช้พลังงาน โดยใช้มาตรการส่งเสริมและควบคุมเป็นหลักในการกำหนดประเภทของโรงงาน อาคารที่ต้องถูกควบคุมการใช้พลังงาน

อย่างไรก็ตาม การใช้มาตรการภาษีโดยวิธีการลดหย่อนภาษีหรือยกเว้นภาษีให้แก่สถานประกอบการอาจทำให้รัฐสูญเสียรายได้จากการจัดเก็บภาษี แต่รัฐจะได้รับประโยชน์กลับคืน ได้แก่ ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการสั่งการและควบคุมเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมลดลง

3). การใช้มาตรการความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม โดยการกำหนดให้ผู้ประกอบการหรือเจ้าของแหล่งกำเนิดมลพิษจะต้องมีหลักประกันทางการเงิน เพื่อเสริมให้มาตรา 96 และมาตรา 97 แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ผู้เขียนเห็นว่า ข้อกำหนดของสหภาพยุโรปที่กำหนดใช้ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมที่รัฐเป็นผู้ดูแล เช่นเดียวกับมาตรา 96 วรรคสองและมาตรา 97 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และการกำหนดใช้หลักประกันทางการเงิน ประกอบด้วย การค้ำประกันจากธนาคาร พันธบัตร การประกันภัย

สิ่งแวดลอม¹ หรืออื่นใดเพื่อเป็นหลักประกัน จะทำให้รัฐมีเป็นหลักประกันว่า ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย ค่าความเสียหายต่อสิ่งแวดลอม ทั้งเพื่อการป้องกันและแก้ไขฟื้นฟูความเสียหายต่อสิ่งแวดลอม รวมทั้งจูงใจให้ผู้ประกอบการมีมาตรการการป้องกันความเสียหายเพื่อมิให้ต้องมีต้นทุนจากค่าเบี้ย ประกันหรือต้องสูญเสียเงินประกัน

2.การนำระบบวงจรชีวิตสินค้าหรือระบบมัดจำ-คืนเงิน มาใช้เพื่อลดปริมาณขยะของ เสียอันตราย เนื่องจากปัจจุบันไม่มีการบังคับกฎหมายโดยตรงในการจัดการของเสียอันตราย² ดังนั้น การนำระบบนี้มาใช้จำเป็นต้องออกกฎหมายใหม่เพื่อบังคับใช้ในการจัดการของเสีย อันตรายและนำมาตราทางเศรษฐศาสตร์³ มาใช้เพื่อเสริมการบังคับใช้กฎหมาย กล่าวคือ การจัดการระบบรับคืนผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ใช้แล้วหรือชิ้นส่วนของผลิตภัณฑ์ดังกล่าวโดยให้ ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าต้องรับคืนและนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง หรือนำกลับใช้ใหม่ การใช้ระบบนี้จะ สร้างแรงจูงให้ผู้ผลิตพัฒนากระบวนการผลิตหรือออกแบบผลิตภัณฑ์ของเพื่อให้สอดคล้องกับ วิธีการจัดการซากของเสียดังกล่าว

ผู้เขียนเห็นว่า ข้อกำหนดของสหภาพยุโรป การกำหนดให้ซากผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นตัวอย่างที่ดี สำหรับประเทศไทยในการริเริ่มใช้ระบบนี้

¹ โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน, สุวรรณ โลหะประธาน , " การประกันภัยความรับผิดชอบ : ศึกษาเฉพาะกรณีการประกันภัยคุ้มครองความเสียหายต่อบุคคล ทรัพย์สิน อันเกิดจากวัตถุอันตราย และของเสียที่เป็นอันตราย" (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548)

² โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน ,วิลาสินี อินทรพรอุดม, "มาตรการทางกฎหมายในการ จัดการของเสียในการจัดการของเสียอันตรายจากผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์" (วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2549),น. 111.

³ กรมโรงงานอุตสาหกรรม ได้ดำเนินการศึกษาเพื่อยกเว้นพระราชบัญญัติการจัดการ มลพิษโรงงานและมลพิษจากผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้น ให้ผู้ประกอบการกิจการโรงงานและผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์จากต่างประเทศดำเนินการต่างๆ เพื่อลด มลพิษจากกระบวนการผลิต ลดการผลิตผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดมลพิษ ให้มีการคืนซากผลิตภัณฑ์ นำซากผลิตภัณฑ์กลับมาใช้ใหม่หรือนำกลับมาผลิตใหม่และหาวิธีการป้องกันมลพิษตั้งแต่ต้นทาง ถึงปลายทาง , อ้างถึงใน วิลาสินี อินทรพรอุดม, เพิ่งอ้าง ,น. 72.